

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ- ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Τύπος: Μικτό (Θεωρία + Εργαστήριο) **Εβδομαδιαίες ώρες:** 2ώρες θεωρία , 4 ώρες εργαστήριο

Εξάμηνο Διδασκαλίας: Β' **Εαρινό Εξάμηνο:** 2013-2014

Διδάσκοντες καθηγητές: Θεωρία: *Χαρά Αγαλιώτου - Επίκουρος καθηγήτρια,*

Εργαστήριο: *Χαρά Αγαλιώτου- Επίκουρος καθηγήτρια ,*

Άρης Κλωνιζάκης- εργαστηριακός συνεργάτης

Μαρία Μοίρα- Καθηγήτρια Εφαρμογών

Θεοδοσία Φωκίδου –Καθηγήτρια Εφαρμογών

Σκοπός του μαθήματος:

Είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες γνώσεις και ικανότητες, ώστε να επιλύουν μεθοδικά και δημιουργικά, συνθετικά προβλήματα οποιουδήποτε χώρου κατοικίας.

Στόχοι του μαθήματος:

- Η εξοικείωση των φοιτητών με την συστηματική προσέγγιση της αρχιτεκτονικής σύνθεσης εσωτερικών χώρων, σαν μεθοδολογικό εργαλείο και βασικό στάδιο του σχεδιασμού χώρων. Πραγματοποιείται ανάλυση του μορφικού, συμβολικού και νοηματικού περιεχομένου εικόνας, με στόχο τη διαμόρφωση μιας κεντρικής ιδέας, η οποία θα νοηματοδοτήσει το σχεδιασμό του χώρου της κατοικίας.
- Η γνωριμία με τις βασικές έννοιες, τα λειτουργικά και δομικά στοιχεία που συνθέτουν το χώρο.
- Η βαθύτερη κατανόηση των ανθρωπίνων αναγκών και η σχέση τους με το χώρο της κατοικίας.
- Ο προβληματισμός και η ανάπτυξη της κριτικής τους στάσης, σε θέματα ερμηνείας και επιλογών.
- Η ανάπτυξη της προσωπικής τους δημιουργικότητας και πρωτοτυπίας.

Περιγραφή:

Το θεωρητικό μέρος περιλαμβάνει:

A - διαλέξεις με το εξής περιεχόμενο:*

- Εισαγωγή στη δόμηση - Επεμβάσεις σε κελύφη
- Έννοια και δομή του χώρου της κατοικίας.
- Οργάνωση και λειτουργία των επί μέρους χώρων της κατοικίας.
- Εργονομία, κινητός και σταθερός εξοπλισμός
- Εγκαταστάσεις
- Προσανατολισμός, ηλιασμός, αερισμός, , κλίμα, οικολογική κατοικία
- υλικά, υφές, φως, χρώμα
- Ιστορία, τυπολογία της κατοικίας.
- Η Ελληνική κατοικία.
- Κατοικία για άτομα με ιδιαιτερότητες (ΑΜΕΑ, τρίτης ηλικίας)

* *Η σειρά των διαλέξεων έχει καθορισθεί σε σχέση με το εργαστήριο*

Β- Ατομική εργασία, αφορά την κατοικία του κάθε φοιτητή/τριας και ολοκληρώνεται σε 3 φάσεις ως εξής:

1. *Αποτύπωση* της κατοικίας, σε κλίμακα 1: 50 .
2. *Μελέτη* της υπάρχουσας κατάστασης, με στόχο να εντοπισθούν τα λειτουργικά και αισθητικά προβλήματα της κατοικίας, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις όλων των χρηστών. *Σύνταξη* του νέου κτιριολογικού προγράμματος, που θα ανταποκρίνεται στις ανάγκες των χρηστών.
3. *Έρευνα αγοράς* σε σχέση με τον σταθερό και τον κινητό εξοπλισμό ενός επί μέρους χώρου της κατοικίας, της επιλογής του κάθε φοιτητή/τριας

Αναλυτικά:

1. *Στη φάση της αποτύπωσης:*
 - Εύρεση των σχεδίων του χώρου (κατόψεων- τομών). Έλεγχος και αποτύπωση πιθανών δομικών και λειτουργικών αλλαγών, σε κλίμακα 1:50. Σε περίπτωση που δεν βρεθούν τα σχέδια, τότε γίνεται αποτύπωση της κατοικίας εξ' αρχής. Στα σχέδια της αποτύπωσης, θα φαίνεται ο φέρων οργανισμός (κολόνες, δοκάρια, φέροντες τοίχοι η άλλα φέροντα στοιχεία..) και όλα τα σταθερά και κινητά στοιχεία του χώρου και των εγκαταστάσεών του (η επίπλωση του χώρου, τα θερμαντικά σώματα, ο ηλεκτρολογικός πίνακας).
 - Φωτογράφιση του χώρου, έτσι ώστε να συμπληρώνεται η εικόνα του χώρου (φωτογραφίες γενικές και σημαντικών λεπτομερειών)
 - Σύνταξη πίνακα χρηστών . Στον πίνακα αυτό θα φαίνεται η σχέση, η ηλικία, η δραστηριότητα, οι ιδιαιτερότητες, τα ενδιαφέροντα, οι απαιτήσεις των χρηστών, καθώς και οτιδήποτε άλλο κρίνεται απαραίτητο
Στόχος της φάσης αυτής είναι, ο/η κάθε φοιτητής/τρια να έχει αποτυπωμένη την πλήρη εικόνα του σπιτιού του, όσον αφορά την κατασκευή και την λειτουργία.
2. *Στη φάση της μελέτης της υπάρχουσας κατάστασης:*

Καταγραφή των λειτουργικών και αισθητικών προβλημάτων της κατοικίας, μέσα από την μελέτη των ιδιαιτεροτήτων, των αναγκών και των διαδρομών των χρηστών, μέσα στο χώρο. Συντάσσονται πίνακες λειτουργικών ζωνών, διαδρομών και λεπτομερειών, με τους οποίους τεκμηριώνονται τα λειτουργικά προβλήματα.
3. *Στη φάση της έρευνας αγοράς:*

Επιλογή ενός επί μέρους χώρου της κατοικίας, έρευνα αγοράς σε ότι αφορά τον σταθερό και τον κινητό εξοπλισμό του χώρου αυτού.

Η παράδοση των φάσεων 1, 2 θα γίνει στις 7 Απριλίου, την ώρα της θεωρίας, όπου και θα γίνει παρουσίαση των εργασιών.

Ο τρόπος και ο χρόνος της παράδοσης της 3ης φάσης θα ανακοινωθεί αργότερα.

Παρουσίαση ατομικής εργασίας, φάσεις 1, 2 :

Η παρουσίαση της εργασίας για τις φάσεις 1, 2 θα γίνει μέσω πινακίδων διαστάσεων 0,35 Χ0,50 ή 0,50Χ 0,70.

Ο τρόπος παρουσίασης και σχέσης των πινακίδων μεταξύ τους, είναι της αποκλειστικής επιλογής του κάθε φοιτητή/τριας. Στις πινακίδες αυτές θα περιλαμβάνονται με σαφήνεια όλα τα ζητούμενα, όπως αναφέρονται στην αρχική εκφώνηση του θέματος και συνοψίζονται ως εξής:

- Αποτύπωση της κατοικίας του κάθε φοιτητή/τριας. Περιλαμβάνει κατόψεις και τομές, όσες κρίνονται απαραίτητες για να φανεί ο χώρος, σε κλίμακα 1:50. Στα σχέδια της αποτύπωσης, θα προσδιορίζονται και θα φαίνονται: ο προσανατολισμός, ο τύπος της κατοικίας (διαμέρισμα, όροφος, ή μονοκατοικία), η περιοχή, ο φέρων οργανισμός (πλάκες, κολόνες, δοκάρια, φέροντες τοίχοι η άλλα φέροντα στοιχεία.), όλα τα σταθερά και κινητά στοιχεία του χώρου και των εγκαταστάσεών του, αποτυπωμένα ογκομετρικά (η επίπλωση του χώρου, τα θερμαντικά σώματα, ο ηλεκτρολογικός πίνακας). Η αποτύπωση συμπληρώνεται με φωτογραφίες του χώρου, οι οποίες παρουσιάζονται σε συσχετισμό με την κάτοψη, με όποιον τρόπο επιλέξει ο καθένας.
- Πίνακας χρηστών
- Πίνακας λειτουργικών ζωνών
- Πίνακας διαδρομών των χρηστών, με στόχο να εντοπιστούν μεγάλες διαδρομές (παράγων κούραση), χώροι με μεγάλη πυκνότητα διαδρομών και λειτουργιών, έλλειψη χώρου η το αντίθετο. Η έλλειψη χώρου τεκμηριώνεται και με βάση τον τύπο : $\text{Εχώρου} > \eta = \mathbf{A}$, όπου $\mathbf{A} = \text{Εεπίπλων} + \text{Εχώρου χρήσης επίπλων} + \text{Εχώρου περασμάτων ανάμεσα από τα έπιπλα}$. Με το \mathbf{E} συμβολίζεται το εμβαδόν.
- Προβλήματα χρηστών που τεκμηριωμένα προκύπτουν από όλα τα ανωτέρω, αλλά και από μαρτυρίες των χρηστών.
- Η άποψή σας για την αισθητική του χώρου: επίπλωση, χρώμα, υφές, φυσικός και τεχνητός φωτισμός .
- Πρόταση νέου κτιριολογικού προγράμματος

Το *εργαστηριακό μέρος* περιλαμβάνει:

Μελέτη με θέμα το σχεδιασμό κατοικίας μικρής κλίμακας, σε δεδομένο κέλυφος.

Καλείται κάθε φοιτητής/τρια, σαν χρήστης και μελετητής του χώρου συγχρόνως, να δημιουργήσει μέσα σε ένα *δεδομένο κέλυφος*, την δική του κατοικία. Η κατοικία αυτή θα περιλαμβάνει όλους τους χώρους που θα κριθούν αναγκαίοι για την ικανοποίηση των αναγκών του.

Το θέμα ολοκληρώνεται σε **τρεις διαδοχικές φάσεις**:

1. Φάση της ανάλυσης,

Διατύπωση του συνθετικού προβλήματος, καθορισμός του προφίλ των χρηστών, καταγραφή των απαιτήσεών τους, σύνταξη του *κτιριολογικού προγράμματος* που θα ικανοποιεί τις λειτουργικές και αισθητικές ανάγκες των χρηστών.

Πηγή έμπνευσης θα αποτελέσει ένα έργο τέχνης, που θα καθορίσει το ύφος και τη μορφολογία του χώρου.

Αναλυτικότερα: μετά από έρευνα, που αφορά το έργο των καλλιτεχνών: *Γιώργου Λαζόγκα, Αλέξη Ακριθάκη, Francis Picabia, Sol Lewitt, Brett Amory, Phillip Taaffe*, και των καλλιτεχνών δημιουργών graffiti: *Simek, Littll, Errorism, Gegans*, επιλέγεται ένα έργο, ενός από τους προαναφερθέντες καλλιτέχνες. Συντάσσεται κείμενο 500 περίπου λέξεων, όπου γίνεται αναφορά στο έργο του καλλιτέχνη, προσδιορίζεται το κίνημα της τέχνης η ακριβής περίοδος δημιουργίας του έργου και περιγράφονται τα κριτήρια με τα οποία έγινε η επιλογή αυτού του έργου από τον σπουδαστή (μορφή, δομή, χρώμα...).

2. Φάση της σύνθεσης,

Δίνεται η απάντηση στο συνθετικό πρόβλημα, με δημιουργικό τρόπο: σύλληψη της ιδέας, διερεύνηση, επεξεργασία εναλλακτικών λύσεων, οριστικοποίηση και παρουσίαση της τελικής πρότασης. Η μελέτη οφείλει να επιλύει εκτός από τη λειτουργία, την οργάνωση, την ασφάλεια, την εργονομία του χώρου και θέματα μορφής, αισθητικής, εξοπλισμού (επίπλωσης, φωτισμού κ.λπ.), επενδύσεων.

Κάθε μελετητής θα αντλήσει από το έργο τέχνης που έχει επιλέξει στη φάση της ανάλυσης, στοιχεία για την ατμόσφαιρα, το ύφος και την αισθητική του χώρου του. Μέσα από μια σειρά μετασχηματισμών θα δημιουργήσει τρισδιάστατο χώρο. Στόχος είναι να καταλήξει σε μια ολοκληρωμένη πρόταση της κατοικίας του, σύμφωνα με το κτιριολογικό του πρόγραμμα που έχει ήδη συντάξει.

Αρχικά θα χρησιμοποιηθεί για την μελέτη του χώρου, η κλίμακα 1: 50, στην οποία θα αποτυπωθεί η συνολική πρόταση της κατοικίας. Στη συνέχεια θα μελετηθεί ο χώρος λεπτομερώς σε σχέση με το χρώμα, την επίπλωση, τις επενδύσεις, τα υλικά, τις υφές, σε κλίμακα 1:25.

3. Φάση της αξιολόγησης, όπου εξετάζεται ο βαθμός ικανοποίησης των προδιαγραφών που είχαν τεθεί στη φάση της ανάλυσης.

Εκφραστικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την αναπαράσταση και περιγραφή του χώρου είναι: αρχιτεκτονικό σκίτσο, σχέδια δύο- τριών διαστάσεων (ορθές προβολές, προοπτικά, αξονομετρικά) τρισδιάστατη μακέτα εργασίας.

Αναλυτικότερα το χρονοδιάγραμμα που θα ακολουθηθεί, είναι το εξής:

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	ΕΡΓΑΣΙΑ
6-10-11-128/3/2014	Παρουσίαση θέματος
13-17-18-19/3/2014	Κείμενο 500 περίπου λέξεων Μακέτα ιδέας, χρωματολόγιο, υφές, υλικά Καθορισμός χρηστών- σύνταξη κτιριολογικού προγράμματος
20-24-26/3/2014 1/4/2014	Παρουσίαση από κάθε σπουδαστή/τρια: Έργου τέχνης, κειμένου, σκίτσων, μακέτας, φωτογράφισης μακέτας, χρωματολόγιου, υφών, κτιριολογικού προγράμματος . Μετάβαση στο κέλυφος.
	Εναλλακτικές προτάσεις οργάνωσης- διαμόρφωσης των χώρων της κατοικίας. Εκφραστικά μέσα: σκίτσα, σχέδια δύο και τριών διαστάσεων, μακέτα εργασίας. Έρευνα αγοράς.
28-29-30/4/2014 και 8/5/2014	Παράδοση τελικής πρότασης , σε κλίμακα 1:50 (προσχέδια, σχέδια, έρευνα αγοράς, μακέτα εργασίας)
	Πρόταση διαμόρφωσης της κατοικίας, σε κλίμακα 1:25. (χρωματική μελέτη, επενδύσεις, υλικά, επίπλωση, υφές) Εκφραστικά μέσα: σκίτσα, σχέδια δύο και τριών διαστάσεων.
26-27-28-29/5/2014	Οριστική πρόταση. Θα γίνει παρουσίαση από κάθε σπουδαστή. Η παρουσίαση θα περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα σχέδια, σκίτσα (2-3 διαστάσεων) και οτιδήποτε άλλο ο καθένας κρίνει απαραίτητο, ώστε η πρότασή του να είναι ολοκληρωμένη. (χρωματική μελέτη, επενδύσεις, υλικά, επίπλωση, υφές)
9,10,11,12/6/2014	Τελική παράδοση: Αντίγραφο του έργου τέχνης, κείμενο, σκίτσα, μακέτες, φωτογράφιση μακετών, χρωματολόγιο, υφές, κτιριολογικό πρόγραμμα . Εναλλακτικές προτάσεις/τελική πρόταση οργάνωσης- διαμόρφωσης των χώρων της κατοικίας σε κλίμακα 1:50(οργανογράμματα λειτουργιών,

	<p>κατόψεις– τομές, τρισδιάστατη μακέτα εργασίας). Μελέτη σε κλίμακα 1:25. (χρωματική μελέτη, επενδύσεις, υλικά, επίπλωση, υφές), παρουσίαση υλικού έρευνας αγοράς (έπιπλα, υλικά, επενδύσεις κλπ). Ο τρόπος παράδοσης της εργασίας, θα ανακοινωθεί εγκαίρως από τους εκπαιδευτικούς.</p>
--	---

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Η ενεργή συμμετοχή στο εργαστήριο
- Η πρωτοτυπία της σύνθεσης
- Η επιτυχής επίλυση του θέματος
- Η εφαρμογή στην πράξη των θεωρητικών γνώσεων του μαθήματος
- Η ποιότητα και πληρότητα της σχεδίασης και η ικανότητα παρουσίασης
- η συνέπεια κατά την παράδοση
- η ολοκληρωμένη παρουσίαση του θέματος

ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η τελική βαθμολογία του μαθήματος προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών του εργαστηρίου και της θεωρίας:

Ο βαθμός του εργαστηρίου είναι το 70% του βαθμού της άσκησης που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, η οποία βαθμολογείται με άριστα το 10.0.

Ο βαθμός της θεωρίας είναι το 30% του βαθμού που προκύπτει από τη βαθμολόγηση της ατομικής εργασίας όπως περιγράφεται στην εκφώνηση του θέματος και βαθμολογείται με άριστα το 10.0.

Για να προκύψει η συνολική βαθμολογία του μαθήματος, θα πρέπει και οι δυο αυτοί επί μέρους βαθμοί να είναι προβιβάσιμοι, διαφορετικά επαναλαμβάνεται το μέρος που δεν ολοκληρώθηκε επιτυχώς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντονάς Α. 2004, *Προφορικά κτίσματα*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα
- Arnheim R. 2005, *Τέχνη και οπτική αντίληψη*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα
- Bachelard G. 1992, *Η ποιητική του χώρου*, Εκδόσεις Χατζηνικολή, Αθήνα
- Βρυχεία Ά. 2003, *Κατοίκηση και κατοικία / Διερευνώντας τα όρια της αρχιτεκτονικής*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- De Botton A. 2007, *Η αρχιτεκτονική της ευτυχίας*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα
- ΕΜΠ, τμ. Αρχιτεκτόνων, τομέας συνθέσεων, τεχνολογικής αιχμής, οικοδομική, Καλογεράς Ν., Κιρπότην Χ., Μακρής Γ., Παππαϊωάννου Ι., Ραυτόπουλος Σ., Τζιτζις Μ., Τουλιάτος Π.: *Θέματα Οικοδομικής*, εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα 1999
- Heidegger M. 2008, *Κτίζειν Κατοικείν Σκέπτεσθαι*, Εκδόσεις Πλέθρον, Αθήνα
- Κοτιώνης Ζ. 2001, *44 ιστορίες της αρχιτεκτονικής*, Εκδόσεις Εκκρεμές, Αθήνα
- Λέφας Π. 2008, *Αρχιτεκτονική και κατοίκηση / Από τον Heidegger στον Koolhaas*, Εκδόσεις Πλέθρον, Αθήνα
- Μιχελής Π.: *Το Ελληνικό Λαϊκό σπίτι*, εκδόσεις ΕΜΠ, Αθήνα 1981
- J. Panero, M. Zelnic, *AIA ASID: Human Dimension and Interior Space*
- Συλλογικό έργο 2004, *Αρχιτεκτονική Ιδέες που χάνονται, ιδέες που συναντιούνται*, Εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα
- Συλλογικό έργο 2011, *Το εγχειρίδιο του αρχιτέκτονα*, Εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα
- Στεφάνου Ι.: *Ο ηλικιωμένος και ο χώρος*, 1993.
- Statham R., Korczak J., Monaghan Ph.: *House adaptations for people with physical disabilities. A guidance manual for practitioners*, εκδόσεις HMSO, UK, 1990
- ΥΠΕΧΩΔΕ *περιβάλλον σχεδιάζοντας για Α.Μ.Ε.Α.*
- Φιλιππίδης Δ. 1984, *Νεοελληνική Αρχιτεκτονική*, Εκδόσεις Μέλισσα, Αθήνα
- Φιλιππίδης Δ. 1994, *Μεσογειακά Σπίτια Ελλάδα*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα
- Περιοδικό Κτίριο 2010, *Εσωτερικοί Χώροι*
- Περιοδικό Θέματα Χώρου και Τεχνών 41/2010, *Κατοικίες*
- Περιοδικό *GA Houses*